

Judicis sumaríssims

Maria Dolors Lofra Vilà

Avui arriba la Baba de França!!!

— La mama diu que podem anar a l'estació per esperar-la i ajudar-la amb la maleta!

Estava tan contenta... ara i per un temps tindria la meva àvia paterna. Tothom tenia avis a casa seva o prop d'ells, però nosaltres no; a l'avi matern no el vam conèixer i l'àvia Dolors va morir quan jo tenia un any. Els avis paterns vivien a França, i no sabia per què, estava molt enyorada de no tenir avis, i per això sempre preguntava.

Preguntava per què el meu pare em portava a passar l'estiu a França amb

Joan Lofra Borrat, 1938. 17 anys
Foto arxiu familiar.

els avis i per què l'avi Lluís no podia venir. Preguntava per què el meu pare i els seus germans sempre parlaven de la guerra. Jo era petita i no sabia el perquè de tantes coses... que només volia ser gran per entendre què passava a la meva família.

Ara soc més gran i he començat a prendre notes, perquè la guerra viscuda per la meva mare no tenia res a veure amb la de l'àvia paterna, tampoc amb els germans Lofra Borrat i el seu pare.

Tinc anotacions de la vida de tots abans i després de la guerra, les guardo com un tresor i continuaré investigant, però de moment no puc accedir a documentació oficial per la meva edat i perquè vivim en una dictadura.

Continuaré guardant totes les històries repetides o noves per entendre per què un dia em van preguntar si la meva família era "roja" i no vaig saber què contestar. Ara ja sé què vol dir i després de molts anys, com és la meva família.

- El dia 10 de juny de 1983 mor a Begur als 94 anys Lluís Lofra Resclosa.
- El dia 13 de setembre de 1983 mor a Torroella de Montgrí als 67 anys Ramon Lofra Borrat.
- El dia 22 d'octubre de 1984 mor a Begur als 91 anys Maria Assumpció Borrat Marquès.
- El dia 18 de gener de 1987 mor a Barcelona als 67 anys Joan Lofra Borrat.

La mort del meu pare a l'Hospital Clínic de Barcelona, on jo era infermera, va representar un canvi profund en tots els aspectes de la meva vida i vaig decidir que era el moment de buscar respostes oficials sobre el que havia representat la Guerra Civil per a tots ells.

Començo una etapa d'escriure cartes als arxius, ministeris i presons on havia estat el pare i demano informació tant d'ell com de l'avi.

Sobre el meu pare tenia referències en paper que havia guardat tota la seva vida.

Són aquestes:

- Joan Lofra Borrat va anar a la guerra als 17 anys amb la Quinta del Biberó, directament a la batalla de l'Ebre, on el van fer presoner i enviat al camp de concentració de Sant Marc i Santa Anna a Lleó.

- Seguidament a Madrid per interrogar-lo sobre on era el seu pare. De les tortures que va patir va passar a l'hospital militar temps indeterminat per recuperar-se. En el moment més greu de la seva recuperació, li van donar l'extremunció.
- Després, directament al batalló de treballadors 78 1a Companyia fins que el 8 d'abril de 1940 va ingressar a la presó de Reus.
- L' 1 de juny de 1940 va ser traslladat a la presó de Girona, pendent de judici.
- El 12 d'abril de 1943 va obtenir la llibertat definitiva a Torroella de Montgrí després que el judici celebrat el dia 5 d'abril de 1943 fos amb sentència de sobreseïment.

Tornava a casa quasi 6 anys després de marxar a l'Ebre.

Dia de la seva llibertat.
Foto arxiu familiar.

Cartes que vaig escriure per demanar els expedients del meu pare

- Establecimiento Penitenciario de León: NEGATIU
- Ministerio de Defensa: NEGATIU
- Archivo General de la Guerra Civil: NEGATIU
- Archivo General de la Administración: NEGATIU
- Centre Penitenciari de Tarragona: NEGATIU
- Archivo General Militar de Guadalajara: NEGATIU
- Presó preventiva de Reus: POSITIU
- Presó provincial de Girona: POSITIU

El resultat positiu sempre era un escrit mínim de l'estada a la presó, cap expedient complet.

Lluís Lofra Resclosa era conseller d'Esquerra Republicana a l'Ajuntament de Torroella de Montgrí l'any 1936; president de la Societat Agrària de tot l'Empordà i membre del Comitè que es va crear durant la guerra.

Va marxar a França el 26 de gener de 1939 i va anar al camp de concentració d'Argelers.

Tenia un nebot casat amb una francesa que vivia a Perpinyà, va ser ell que el va reclamar per poder sortir del camp.

Lluís Lofra Resclosa, 1948. Perpinyà.
Foto arxiu familiar.

A Perpinyà va viure sol fins a l'any 1953, quan s'hi va traslladar la seva dona. Va tornar a casa l'any 1969 amb l'amnistia dels 30 anys de la guerra.

Vaig intentar obtenir els seus expedients amb moltes cartes. Resultat, tot NEGATIU de nou.

Finalment, un dia va arribar una carta de l'Arxiu General de l'Administració, situat a Alcalà de Henares, on em deien que podia anar personalment a revisar uns documentals relacionats amb la meua investigació. No vaig anar-hi perquè pensava trobar més respostes a França.

El resultat va ser que ell no figurava a les llistes dels camps perquè havia estat retengut poc més de dos mesos.

Vaig contactar amb el Sr. Josep Sangenis, exiliat resident a Perpinyà, que em va orientar molt, però no vaig trobar res dels expedients.

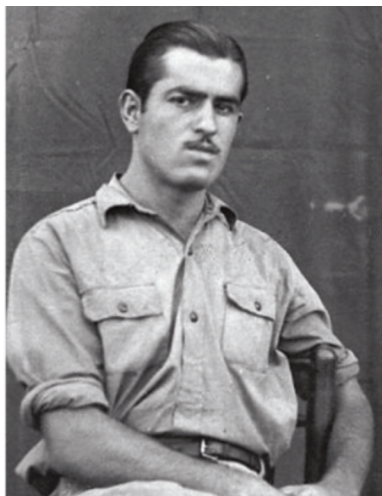
Finalment, a la pàgina de PARES que té per nom Causa General, vaig trobar molta informació de l'avi.

Un dia surt la llista de Judicis Sumaríssims del franquisme fet amb la col·laboració del Tribunal Militar Tercer de Barcelona i l'Arxiu Nacional de Catalunya.

En aquesta llista hi ha el nom del meu pare i el de moltes persones més que conec de Torroella, la gran majoria amics personals d'ell.

Els recordo de petita quan venien a la barberia del pare i comentaven les notícies que escoltaven a la nit a Ràdio Andorra.

El primer dia que vaig entrar a l'arxiu militar per llegir l'expedient del pare... tants anys buscant i per fi el tenia davant.

Ramón Lofra Borrat, 1938. 23 anys.
Foto arxiu familiar.

Ara ja tinc a l'ordinador la còpia per sempre i també la carta i el Diploma de Reparació Jurídica de la Generalitat.

En aquell moment vaig saber que parlaria amb l'Arxiu de Torroella per veure si podia donar els originals del pare i enviar les còpies de tots els represaliats de la vila. Volia que els seus descendents poguessin tenir-les. Per a mi ha estat un pas molt important descobrir que totes les històries que explicaven, amb una barreja de sentiments, quedaven curtes davant la lectura dels expedients.

Ja he acabat i enviat tots els de Torroella, però en principi continuaré amb tots els de la província de Girona. Unes 5.400 persones que no mereixien el patiment que van tenir després d'una guerra civil de tres anys.

Tot plegat fa que vagi acumulant expedients de tot Catalunya, del País Valencià i molts de la resta d'Espanya. Això és perquè en cada judici jutjaven moltes persones i sovint, en un lligam demanat per una, n'acabaven sortint els expedients de 10, 15 o més.

Per tots demano la Reparació Jurídica i voldria que les seves famílies tinguessin les mateixes sensacions que he tingut jo amb la meva: "Pau per a mi i homenatge cap a ells i elles".

No és una lectura fàcil, perquè hi ha molt dolor i ràbia continguda, però també una lliçó de coses que cal recordar perquè no tornin a passar.

Les víctimes no van ser les que comptem amb números, són moltes més. Són les famílies senceres les que patien pel familiar que afrontava aquest judici sense cap garantia de justícia. Les sentències eren càstigs per no pensar igual que els guanyadors de la guerra.

I més coses, les denúncies contra persones que eren veïns i amics, però ara separats per perdedors i guanyadors, plens d'enveges i calúmnies, els portaven a les parets dels cementiris per ser executades.

Josep Lofra Borrat, M.A Borrat Marquès i Joana Baena Puebla, refugiada de Madrid. 1938.
Foto arxiu familiar.

Penso que en una guerra cada persona lluita per sobreviure, però els judicis falsos de la postguerra eren totalment innecessaris i plens de venjança cap al que no pot defensar-se.

Nota

No vull tancar-me totalment amb un determinat nombre de llocs i de persones, per això sempre estaré a disposició per buscar aquell o aquells expedients que algú necessiti per saber com i per què el seu familiar és en aquesta llista.

Epíleg

Maria Assumpció Borrat Marquès, la meva àvia, després de la guerra va quedar-se a casa sola amb el seu fill petit de 14 anys. No va voler marxar amb l'avi perquè el gener del 1939 no sabia res dels seus fills Ramon i Joan.

El seu marit Lluís Lofra Resclosa va marxar a França el 26 de gener de 1939 i ella no va anar-hi fins a l'any 1953, 14 anys després.

Percepçion 1 de Gener 1960

Querido Lluís y queridos hijos y nietos: En nuestros
 hogares nuestra familia esta felicitando a los
 hijos de Variedad, y Oros Romero, gracias de todo corazón
 por vuestro pensar en estos días tan solitarios en nuestros
 hogares y abuelos. Nuestra familia madre y abuela
 os felicita nuestra felicitación cuando fue tiempo
 en julio y Prospero Año Nuevo como os merecís
 recibir los y abuelos de vuestro padre y abuelo.
 Que os sea y mucho

[Firma]

Lluís Lofra Resclosa. Felicitació gener de 1960.
 Foto arxiu familiar.

El seu fill gran, Ramon Lofra Borrat, després de fer els tres anys de guerra, el van enviar a fer el servei militar tres anys més, primer a Algesires i després a les Canàries.

Del meu pare, Joan Lofra Borrat, no va saber res fins que va anar al batalló de treballadors i la presó de Reus, l'abril de 1940. Tot el temps que va estar retingut a Lleó i a Madrid constava com a desaparegut. Ella pensava que no el tornaria a veure.

El fill petit, en Josep, treballava de mosso en un masia per poder subsistir i la seva mare va començar a posar-se molt malalta.

Després de visitar-la el metge, un dels seus germans va autoritzar el seu ingrés al centre psiquiàtric de Salt. Era el dia 7 de juny de 1940.

En Josep queda sol amb 15 anys i rep ajuda dels oncles per poder menjar ell, i porta un paquet cada setmana a la presó de Girona per al seu germà Joan, que el dia 1 de juny de 1940 va ingressar-hi pendent de judici.

La meua àvia va escapar del psiquiàtric el dia 16 de gener després de diferents intents. Va arribar sola a Torroella i aquella experiència,

en la qual va rebre quantitat de electroxocs, va marcar la resta de la seva vida.

L'avi Lluís va tornar a casa l'any 1969, però ja no era la casa que havia deixat i tampoc els seus fills. Tots tenien família amb els seus problemes i alegries. L'avi era una persona molt estricta i pensava que podia continuar organitzant la vida de tothom com abans de la guerra, i això va portar moments molt difícils però diferents dels coneguts fins en aquells moments.

Altra vegada la guerra ens recordava que la convivència, moltes vegades, no supera un temps tan llarg de separació.

El pare que jo vaig conèixer després del retorn dels avis i la meva marxa a Barcelona, amb la qual havia somiat sempre, va ser un pare amb problemes de salut importants, i vaig lluitar molt per no sentir-me culpable.

La pena és que va morir massa jove, amb moltes coses per fer i gaudir.